

ผลกระทบจากปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำปี 2568 ที่มีต่อภาคธุรกิจไทย

วิเชียร แก้วสมบัติ
ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทนำ

การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำเป็น 400 บาทใน 4 จังหวัดและ 1 อำเภอ ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567 ถือเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อทั้งแรงงานและภาคธุรกิจ การปรับขึ้นในครั้งนี้ส่งผลให้ค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจาก 345 บาทต่อวัน เป็น 355 บาทต่อวัน หรือเพิ่มขึ้น 2.9%

ทั้งนี้ การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในครั้งนี้คาดว่าจะส่งผลให้ต้นทุนแรงงานของธุรกิจโดยเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นอย่างน้อยมีนัยสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ที่แต่ละธุรกิจได้รับจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยหลายประการ ทั้งสาขาอุตสาหกรรม ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ โครงสร้างต้นทุน กลยุทธ์ทางธุรกิจ ฯลฯ

ดังนั้น การวิเคราะห์ผลกระทบจากการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำอย่างรอบด้าน โดยพิจารณาข้อมูลเชิงลึกในแต่ละมิติประกอบกัน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจภาพรวมของสถานการณ์ และการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เหมาะสมสำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบที่มีต่อต้นทุนรวมของธุรกิจในแต่ละสาขา

เมื่อพิจารณาผลกระทบจากการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำปี 2568 ในเชิงปริมาณ จากการประเมินโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ภาคการผลิตที่มีสัดส่วนการจ้างแรงงานที่ได้รับค่าแรงขั้นต่ำในระดับสูง อย่างเช่น ป่าไม้ (ร้อยละ 80.3 ของแรงงานทั้งหมด) ก่อสร้าง (ร้อยละ 77.2) อาหารแปรรูป (ร้อยละ 49.6) และสิ่งทอ (ร้อยละ 42.3) จะเป็นสาขาที่ได้รับผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตมากที่สุด คิดเป็น 1.1-1.6% ของต้นทุนรวม

ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงานทักษะสูงและเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักรกลและยานยนต์ (แรงงานรับค่าจ้างขั้นต่ำเพียงร้อยละ 17.5) เคมีภัณฑ์ (ร้อยละ 18.4) และผลิตภัณฑ์กระดาษและการพิมพ์ (ร้อยละ 19.9) กลับมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบในระดับที่ต่ำกว่า โดยต้นทุนรวมจะเพิ่มขึ้นไม่ถึง 0.7%

ทั้งนี้ สัดส่วนค่าจ้างต่อต้นทุนรวมก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับของผลกระทบ โดยสาขาที่มีต้นทุนค่าจ้างเป็นสัดส่วนสูง เช่น ป่าไม้ (ร้อยละ 35.6 ของต้นทุนรวม) การบริการอื่นๆ (ร้อยละ 42.0) และการค้าส่งค้าปลีก (ร้อยละ 18.3) ย่อมจะได้รับผลกระทบมากกว่าสาขาที่ต้นทุนแรงงานมีสัดส่วนที่ต่ำ อย่างโรงกลั่นน้ำมัน (ร้อยละ 1.6) หรือการผลิตเครื่องจักรกลและยานยนต์ (ร้อยละ 5.4)

อย่างไรก็ตาม ผลสุทธิต่อแต่ละธุรกิจได้รับยังขึ้นกับปัจจัยสำคัญอื่นๆ เช่น กลยุทธ์ทางธุรกิจ ความสามารถในการบริหารต้นทุน การปรับราคาขาย และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อลดทอนผลกระทบจากต้นทุนแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงอาจแตกต่างกันมากได้ แม้ในธุรกิจประเภทเดียวกัน

ตารางที่ 1 ผลกระทบจากปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำปี 2568 ที่มีต่อต้นทุนรวมของธุรกิจในแต่ละสาขา*

สาขาการผลิต	สัดส่วนค่าจ้าง/เงินเดือนต่อค่าใช้จ่ายรวม (ร้อยละ)	สัดส่วนแรงงานที่รับค่าจ้างขั้นต่ำต่อแรงงานทั้งหมด (ร้อยละ)	% การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนรวม (%)
ป่าไม้	35.6	80.3	1.55
การก่อสร้าง	7.9	77.2	1.31
การผลิตอื่นๆ	9.9	37.1	1.16
การผลิตอาหารแปรรูป	7.2	49.6	1.08
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	10.2	42.3	1.07
การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ	8.2	37.0	1.02
การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	7.6	35.5	1.01
ภัตตาคารและโรงแรม	11.0	37.1	0.92
การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	7.0	33.7	0.85
ปศุสัตว์	10.1	41.1	0.85
การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ	9.2	37.1	0.79
การปลูกพืช	21.5	42.2	0.78
การบริการอื่นๆ	42.0	11.5	0.77
การผลิตเครื่องจักรกลและยานยนต์	5.4	17.5	0.72
การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษและการพิมพ์	8.7	19.9	0.69
ประมง	10.5	39.6	0.66
อุตสาหกรรมเคมี	10.0	18.4	0.66
ไม่สามารถจัดประเภทได้	6.2	5.1	0.59
ไฟฟ้าและประปา	11.9	15.0	0.55
การผลิตเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์ยาสูบ	6.0	41.2	0.54
การขนส่งและการสื่อสาร	14.1	8.9	0.51
เหมืองแร่และเหมืองหิน	17.0	13.9	0.46
การค้าส่งและค้าปลีก	18.3	26.0	0.41
โรงกลั่นน้ำมัน	1.6	7.3	0.41
ธนาคารและประกันภัย	25.8	1.3	0.35
อสังหาริมทรัพย์	9.4	10.4	0.22

ที่มา: *คำนวณด้วยแบบจำลอง Input-Output ด้านอุปทาน (ขนาด 26 สาขา) โดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

ความแตกต่างของผลกระทบในเชิงภูมิศาสตร์

นอกจากระดับผลกระทบที่แตกต่างกันไปตามสาขาการผลิตแล้ว ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ก็เป็นอีกมิติสำคัญที่ส่งผลต่อความรุนแรงของผลกระทบจากการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ โดยจากข้อมูลในตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีการปรับขึ้นสูงสุดถึง 15.9% จาก 345 บาทเป็น 400 บาทต่อวัน ตามมาด้วยจังหวัดในพื้นที่ EEC อย่างฉะเชิงเทรา (เพิ่มขึ้น 14.3%) ชลบุรี (10.8%) และระยอง (10.8%) และจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญอย่างสงขลา (เฉพาะ อ.เมือง) เชียงใหม่ (เฉพาะ อ.เมือง) และภูเก็ตที่เพิ่มขึ้น 10.1% 8.6% และ 8.1% ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดอื่นๆ ส่วนใหญ่ปรับขึ้นในช่วงระหว่าง 2.0-2.5%

จากข้อมูลข้างต้น พื้นที่ท่องเที่ยวหลักอย่างเกาะสมุย ภูเก็ต และพัทยา ที่มีสัดส่วนของธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งมักจะจ้างแรงงานทักษะต่ำค่อนข้างมาก จึงอาจได้รับผลกระทบจากการปรับขึ้นค่าแรงค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นๆ

ในทางกลับกัน ผลกระทบต่อธุรกิจในพื้นที่ EEC (ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา) น่าจะไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีและทักษะแรงงานสูง เช่น อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และปิโตรเคมี ซึ่งมีระดับค่าจ้างที่สูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำมากอยู่แล้ว ดังนั้นการปรับค่าแรงขั้นต่ำในครั้งนี้น่าจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนรวมของอุตสาหกรรมเหล่านี้ในระดับที่จำกัด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ถึงแม้ระดับผลกระทบจากการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำจะแตกต่างกันตามประเภทอุตสาหกรรมและพื้นที่ แต่ปัจจัยเฉพาะของแต่ละธุรกิจก็มีส่วนสำคัญในการกำหนดความรุนแรงที่แต่ละองค์กรจะได้รับด้วยเช่นกัน

โดยทั่วไป ธุรกิจขนาดใหญ่มักได้เปรียบในการบริหารต้นทุนและกระจายความเสี่ยงมากกว่าธุรกิจระดับ SMEs เนื่องจากการประหยัดต่อขนาดและศักยภาพทางการเงินที่สูงกว่า ในขณะที่อุตสาหกรรมการผลิตก็อาจปรับตัวได้ง่ายกว่าธุรกิจบริการ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพและทดแทนแรงงาน

นอกจากนี้ โครงสร้างต้นทุนก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญ โดยธุรกิจที่มีสัดส่วนต้นทุนแรงงานสูง ย่อมได้รับผลกระทบมากกว่าธุรกิจที่พึ่งพาแรงงานน้อยกว่า ขณะที่ความสามารถในการส่งผ่านภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นไปยังผู้บริโภค ผ่านการปรับราคาขายสินค้าและบริการ ก็จะมีส่วนช่วยให้ธุรกิจสามารถลดทอนผลกระทบที่เกิดขึ้นได้

ท้ายที่สุด ศักยภาพในการปรับตัวของธุรกิจ ไม่ว่าจะผ่านการปรับกลยุทธ์องค์กร การพัฒนาประสิทธิภาพ หรือการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ล้วนจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นและแรงกดดันจากการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 2 อัตราค่าแรงขั้นต่ำปี 2568 ของแต่ละพื้นที่ และอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับอัตราก่อนปรับ

ค่าจ้างหลังปรับ (บาท/วัน)	จังหวัด	ค่าจ้างก่อนปรับ (บาท/วัน)	ส่วนที่เพิ่ม (บาท/วัน)	% การเปลี่ยนแปลง (%)
400	สุราษฎร์ธานี (เฉพาะ อ.เมือง)	345	55	15.9
	ฉะเชิงเทรา	350	50	14.3
	ชลบุรี	361	39	10.8
	ระยอง	361	39	10.8
	ภูเก็ต	370	30	8.1
380	สงขลา (เฉพาะ อ.เมือง)	345	35	10.1
	เชียงใหม่ (เฉพาะ อ.เมือง)	350	30	8.6
372	กรุงเทพมหานคร, นครปฐม, นนทบุรี, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร	363	9	2.5
359	นครราชสีมา	352	7	2.0
358	สมุทรสงคราม	351	7	2.0
357	ขอนแก่น, เชียงใหม่ (ยกเว้น อ.เมือง), ปราจีนบุรี, พระนครศรีอยุธยา, สระบุรี	350	7	2.0
356	ลพบุรี	349	7	2.0
355	นครนายก, สุพรรณบุรี, หนองคาย	348	7	2.0
354	กระบี่, ตรัง	347	7	2.0
352	กาญจนบุรี, จันทบุรี, เชียงราย, ตาก, นครพนม, บุรีรัมย์, ประจวบคีรีขันธ์, พังงา, พิษณุโลก, มุกดาหาร, สกลนคร, สงขลา (ยกเว้น อ.เมือง), สระแก้ว, สุราษฎร์ธานี (ยกเว้น อ.เมือง), อุบลราชธานี	345	7	2.0
351	ชุมพร, เพชรบุรี, สุรินทร์	344	7	2.0
350	นครสวรรค์, ยโสธร, ลำพูน	343	7	2.0
349	กาฬสินธุ์, นครศรีธรรมราช, บึงกาฬ, เพชรบูรณ์, ร้อยเอ็ด	342	7	2.0
348	ชัยนาท, ชัยภูมิ, พัทลุง, สิงห์บุรี, อ่างทอง	341	7	2.1
347	กำแพงเพชร, พิจิตร, มหาสารคาม, แม่ฮ่องสอน, ระนอง, ราชบุรี, ลำปาง, เลย, ศรีสะเกษ, สตูล, สุโขทัย, หนองบัวลำภู, อำนาจเจริญ, อุตรดิตถ์, อุดรธานี	340	7	2.1
345	ตรัง, น่าน, พะเยา, แพร่	338	7	2.1
337	นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา	330	7	2.1

ที่มา: คณะกรรมการประชุมค่าจ้างชุดใหญ่ (ไตรภาคี) คำนวณโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ม.หอการค้าไทย

ผลกระทบต่อศักยภาพการแข่งขันในระยะยาว

การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อในระยะสั้น แต่ยังจะสร้างแรงกดดันต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทยในระยะยาวอีกด้วย เมื่อต้องเผชิญกับต้นทุนแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประเทศคู่แข่งอย่างเวียดนามและอินโดนีเซียยังคงมีค่าแรงในระดับที่ต่ำกว่า

นอกจากนั้น ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยของไทยที่เร็วกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ก็ยังซ้ำเติมความท้าทายให้ธุรกิจไทยในการแข่งขันด้านต้นทุน เนื่องจากกำลังแรงงานในประเทศจะลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ประเทศคู่แข่งกลับมีโครงสร้างประชากรที่อายุน้อยกว่าและแนวโน้มการเติบโตที่ดีกว่า

ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันในการวางยุทธศาสตร์และปรับตัว ผ่านการพัฒนาทักษะและผลิตภาพของแรงงาน การส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาทั้งในภาคการผลิตและบริการใหม่ๆ ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ตลอดจนการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและลงทุน เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทของการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไป

บทสรุป

การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในปี 2568 ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งแรงงานและภาคธุรกิจ โดยคาดว่าจะทำให้ต้นทุนแรงงานของธุรกิจเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงของผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ธุรกิจแต่ละแห่งได้รับนั้นไม่เหมือนกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ประเภทอุตสาหกรรม ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ โครงสร้างต้นทุน ความสามารถในการส่งผ่านต้นทุนไปยังผู้บริโภค และความสามารถในการปรับตัวของธุรกิจเอง ซึ่งแต่ละปัจจัยนั้นจะส่งผลให้ธุรกิจแต่ละแห่งได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป

ในระยะยาว การปรับขึ้นค่าแรงจะสร้างแรงกดดันต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทย ท่ามกลางความท้าทายจากต้นทุนด้านแรงงานของไทยที่สูงกว่าคู่แข่งในภูมิภาค และผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่เร็วกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น ภาครัฐและเอกชนจึงต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการปรับตัวและวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับทักษะและผลิตภาพของแรงงาน การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทใหม่ในระยะยาว